

Küzdelem a kamat nélküli pénzrendszerért

Margrit Kennedy portréja

Amikor Margrit Kennedy körúton van Japánban, és előadásokat tart alternatív pénzrendszerekről, mindenütt jól ismerik. Először nem is tudta megmagyarázni váratlan népszerűségét, de aztán eszébe jutott az a japán forgatócsoport, amely nem sokkal Michael Ende író halála után érkezett hozzá, s ő a dokumentumfilmből szerzett tudomást a híres íróról – és arról a szerepről, amelyet ő maga játszik az említett filmben. Így aztán megértette: „A japán emberek Momót látják bennem.”

Momo? Aki leül a 72 éves, elegánsan öltözött Margrit Kennedyvel szemben, első pillantásra semmiféle hasonlatosságot nem fedez föl Michael Ende regényének hőisével, azzal a koromfekete hajú kislánnyal, aki elnyúlt férfizakót visel, s egy amfiteátrum romjai között tanyázik. És mégis van valami, ami összeköti kettőjüket.

„Egyetlen könyv sem teszi kézzelfoghatóbbá életem témáját, mint a Momo”, mondja Kennedy az irodájában, amely egy Hannoverhez közeli ökofaluban, Steyerbergben található. Az építészprofesszor asszony harminc éve támogatja azt a mozgalmat, amely új pénzrendszert akar. Meggyőződése szerint „a pénznek áramolnia kell, egyformán kell szolgálnia mindenkit, nem pedig a gazdagokat kell még gazdagabbá tennie a kamatok révén”. Olyan gondolat ez, amely Michael Ende fejében is megfordult, amikor a Momót írta, azoknak a „szürke uraknak” a történetét, akik ellopják az emberek idejét, és titkos bankszámlákon befagyasztják azt. Amikor azt kérdezem, mi a legnagyobb hasonlóság Momo és közte, Margrit Kennedy mosollyal reagál: „Az a képességünk, hogy megkérdőjelezzük azt, ami látszólag magától értetődő.”

Az önálló gondolkodás élvezete és a szokatlan eszmékhez való bátorság már fiatal építész korában megmutatkozott: 37 évesen azzal a tézissel provokálta szakmáját, hogy a nők más-

képpen terveznek épületet, mint a férfiak. Később férjével, az ír származású, szintén építész Declan Kennedyvel együtt a fősodorral szembeszállva küzdött az ökológikus építkezés víziójáért. Abban az időben gyakran hallhatott ilyen mondatokat: „Nem éri meg! Nincs értelme! Nem fizetődik ki!” Az építész nő kezdi sejteni: „Pénzrendszerünk nem az embereket vagy a környezetünket szolgálja, hanem csupán egyetlen célt: hogy valakik még több pénzt csináljanak a pénzből.”

Negyvenkét éves, amikor először hallja előadni a szabad pénz teoretikusát, Helmut Creutzot, és az előadás lebilincseli: „Megértettem, hogy pénzrendszerünk döntő szerkezeti hibája a kamat.” Akkori fölismerését ma így magyarázza: „A pénzvagyom mindig exponenciálisan nő a kamat és a kamatos kamat révén. Ezért idővel egyre nagyobb szakadék támad a gazdaság és a pénzértékek között, így aztán rendszeresen spekulációs luftballonok és válságok következnek be. Csak 1970 és 2007 között 127 bankválság, 326 valutaválság és 64 államadósságválság volt.”

Margrit Kennedy hangsúlyozza, hogy Németországban csak a népesség leggazdagabb 10%-a húz hasznát a kamatokból, a többiek viszont valamennyien ráfizetnek az árakba és az adókba rejtett kamatok miatt. „Pénzrendszerünk olyan, mint egy gigantikus polip, amely kiszipolyozza a föld szegényeit.” Az az összeg, amely a gazdag kisebbség zsebébe vándorol, csak Németországban 600 millió euróra rúg – naponta!

A kamat a fő oka a növekvő egyenlőtlenségnek és a válságoknak: Helmut Creutz által találja meg Margrit Kennedy azt a puzzle-darabot, amely sokáig hiányzott neki. „Ennek ellenére további fél évre volt szükségem ahhoz, hogy biztos legyek abban: amit ott néhány perc alatt megértettem, valóban helytálló.” Az építész nő bizonytalankodott, vajon képes lesz-e megbirkózni a pénzügyi témákkal.

„Hiszen nem voltam szakértő”, mondja.

Férjével együtt nem sokkal korábban költözött Steyerbergbe, hogy közösen váltsák valóra egyik álmutkat: permakultúra-projektet akarják bebizonyítani, hogy a természetközeli körfolyamatok sikerrel járnak a mezőgazdaságban. Így aztán további öt évig tart, amíg Margrit Kennedy terjeszteni kezdi a pénzzel kapcsolatos gondolatait: egyik szabadsága idején mindössze négy nap alatt megírja első könyvét, amelynek címe: Kamat és infláció nélküli pénz, s amelyet azóta 24 nyelvre fordítottak le.

Margrit Kennedy azonban régóta ugyanazt tapasztalja, mint Momo és barátai, akik kudarcot vallottak, amikor megpróbálták felvilágosítani a felnőtteket az időtolvajak szándékairól: „A fejekben lévő korlátok tartanak vissza minket attól, hogy megváltoztassuk a pénzrendszerünket”, mondja homlokát ráncolva. Amikor a pénzről van szó, messzemenően a félelem és a tudatlanság uralkodik, s a pénz még mindig tabutéma: „Arra akarom bátorítani az embereket, hogy kitörjenek a megszokott gondolkodás börtönéből!”

De hogyan működhet egyáltalán egy pénzrendszer a kamat nélkül? Lesznek-e még egyáltalán olyanok, akik készek kölcsön adni a pénzüket? „Természetesen”, mondja Margrit Kennedy, és az 1930-ban elhunyt közgazdász, Silvio Gesell egyik javaslatára utal: ebben a modellben a fizetőeszközökre kirótt használati illeték váltja föl a kamatokat. Ez azt jelenti: Minél hosszabb ideig tart valaki készpénzt vagy banki vagyont, az annál többet veszít az értékéből. Aki viszont hosszú lejárattal takaréketébe helyezi a pénzét, az sem kamatot nem kap, sem veszteség nem éri. „Mert ha nincs kamat, akkor infláció sincs”, vallja Margrit Kennedy, szemben némely közgazdászokkal.

Az alternatív pénzrendszerek példájaként elsőként a japán *Fureai-Kippu*-rendszert nevezi meg Margrit Kennedy: ebben fiatalabb emberek idősebbeket gondoznak, s az állam jóváírja nekik a ráfordított órákat, majd megemlíti a svájci párhuzamos valutát, a WIR-t, amelyet már 60 000 kis- és középvállalkozás használ, valamint a svéd JAK-Bankot, amely 1965 óta nyújt kamatmentes hiteleket. A gazdasággal foglalkozó professzorok többsége azonban nem vesz tudomást erről a koncepcióról. Margrit Kennedynak meggyőződése: a szakemberek egyszerűen nincsenek abban a helyzetben, hogy elképzeljenek egy kamat nélkü-

li világot. „Viszont nagyon is jó társaságban vagyok a nézeteimmel”, mondja vigyorogva, „hiszen végtére is Mózesztől kezdve Jézuson és Mohameden át Lutherig és Zwingliig minden vallási vezető elítélte a kamatot”.

Annak kutatására, hogy a kiegészítő valuták mennyiben járulhatnak hozzá a jelenlegi problémák megoldásához, Margrit Kennedy 2003-ban megalapította a *MonNetA Egyesületet*. Az internet segítségével beszéli meg elképzeléseit az egész világon szétszórta, hasonló nézeten lévő emberekkel. „A 2008-as pénzügyi válság óta az emberek hirtelen odafigyelnek ránk, s ez reményt kelt bennem”, mondja.

Azt, hogy nem közgazdász, Margrit Kennedy ma már előnyként könyveli el. S ezzel nincs egyedül. Michael Ende sem akarta a szakértőkre hagyni, hogy elgondolkodjanak a pénzről. Momo c. regényében fölteszi a kérdést: „És mit számít, hogy mindez benne van-e egy tudós könyvben, vagy sem? Mert ki mondja meg nektek, hogy a tudós könyvek történetei szintén nem pusztán kitalációk-e, csak talán senki sem tudja már ezt!”

Teresa Schneider

Forrás: Publik-Forum, 2012/21

Margrit Kennedy 2013. december 28-án, 74 éves korában elhunyt a németországi Steyerbergben.